

ΚΛΑΥΔΙΟΥ Β. ΜΠΑΝΤΑΛΟΥΚΑ
Πρώην Καθηγητού Ανωτάτης Βιομηχανικής Σχολής Πειραιώς

**ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ
ΕΠΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ**

Ανάτυπο
από το Περιοδικό «ΣΠΟΥΔΑΙ»
Τεύχος 3 - 4, 1985

ΠΕΙΡΑΙΑΣ 1985

ΚΛΑΥΔΙΟΥ Β. ΜΠΑΝΤΑΛΟΥΚΑ
Πρώην Καθηγητού Ανωτάτης Βιομηχανικής Σχολής Πειραιώς

**ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ
ΕΠΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ**

Ανάτυπο
από το Περιοδικό «ΣΠΟΥΔΑΙ»
Τεύχος 3 - 4, 1985

ΠΕΙΡΑΙΑΣ 1985

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ ΕΠΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

Του ΚΛΑΥΔΙΟΥ Β. ΜΠΑΝΤΑΛΟΥΚΑ
Πρώην Καθηγητού Ανωτάτης Βιομηχανικής Σχολής Πειραιώς

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Κυρίως δια τους υποψηφίους πτυχιούχους και δη διδάκτορας των οικονομικών επιστημών (μακρο- και μικρο- οικονομικών), τους σπουδάζοντας εις Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.), έχει από μακρού καθιερωθή η επιβαλλομένη διαδικασία συγγραφής διατριβής, νομοθετικώς, διοικητικώς, ερευνητικώς και εκπαιδευτικώς. Πολλά ξένα Α.Ε.Ι., ως και εκδοτικοί οίκοι δημοσιεύουν τακτικώς σχετικές μονογραφίας, κατόπιν υποδείξεων αρμοδίων πεπειραμένων Καθηγητών. Η παρούσα μονογραφία αποβλέπει εις την πλήρωσιν σχετικού εκδοτικού κενού εις την χώραν μας.

Οι κυριώτεροι σταθμοί της προμνησθείσης διαδικασίας είναι οι επόμενοι πέντε :

Α' ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ : ΚΑΤΟΠΙΝ ΕΓΚΡΙΣΕΩΣ ΘΕΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΥΤΗΣ

Προϋπόθεσις επιτυχούς προετοιμασίας διατριβής οιασδήποτε επιστημονικής ειδικεύσεως, είναι κατ' αρχήν η αυτοπρόσωπος συνεργασία του ως άνω υποψηφίου μετά του καθ' ύλην αρμοδίου Καθηγητού του οικείου Α.Ε.Ι. Ο υποψήφιος ούτος υποχρεούται να επισκεφθή τον προαναφερθέντα Καθηγητήν εις το Γραφείον του του Ιδρύματος, εις χρόνον καθορισμένον δια τον σκοπόν τούτον, ίνα από κοινού επιλέξουν το θέμα και το περίγραμμα της διατριβής, τα οποία

αφού υποβληθούν εγγράφως υπό μορφήν δηλώσεως και σχεδίου περιγράμματος, εγκριθούν προφορικώς κατά τα καθιερωμένα υπό του ιδίου Καθηγητού, δια της υπογραφής του.

Εις ωρισμένας χώρας της αλλοδαπής, πολλά των Α.Ε.Ι. δημοσιεύουν εις την αρχήν εκάστου ακαδημαϊκού έτους, καταλόγους περιέχοντας τους κατά το Ίδρυμα προτιμητέους τίτλους θεμάτων διατριβής. Επί πλέον, δημοσιεύουν τα αυτά Α.Ε.Ι., παραδείγματα τινά περιγραμμάτων, αντιστοιχού περιεχομένου προς τους προτεινομένους τίτλους θεμάτων. Το θέμα και το περίγραμμα πρέπει να είναι ενδεικτικά της πρωτοτυπίας και ιδίως της επιστημονικής συμβολής του υποψηφίου. Τα περιεχόμενα της διατριβής αναγράφονται εις το περίγραμμα, κατά τας υποδείξεις του αρμοδίου Καθηγητού και βάσει της ροής των συλλογισμών του προς εκπλήρωσιν του επιδιωκουμένου σκοπού της διατριβής.

Τα ούτω κατ' αρχήν εγκριθέντα σχέδια με τον τίτλον του θέματος και με το περίγραμμα αυτού, παραλαμβάνει ο ενδιαφερόμενος μέλλων συγγραφέας, ίνα μεριμνήση δια την δακτυλογράφησιν, ανά τρία αντίτυπα δι' έκαστον εξ αυτών. Μετ' επαλήθευσιν υπό του ιδίου της ορθής δακτυλογραφήσεως των δύο τούτων κειμένων εις διπλούν, ο αυτός ενδιαφερόμενος τα υποβάλλει πλέον εις τον προαναφερθέντα Καθηγητήν, προς υπ' αυτού τελικήν έγκρισιν, δια της υπογραφής και της σφραγίσεως των, με την σφραγίδα του Α.Ε.Ι. Ακολούθως, από έν αντίτυπον, υποβάλλει ο ίδιος εις την Γραμματείαν του Α.Ε.Ι. και κρατεί δι' εαυτόν τα δύο έτερα αντίτυπα.

Προκειμένου ο ενδιαφερόμενος αναγνώστης της παρούσης μονογραφίας να διευκολυνθή περισσότερο εις την σύνταξιν του περιγράμματος, ιδίως όταν ούτος ενδιαφέρεται δια την συγγραφήν διατριβής με οικονομικόν θέμα, εκρίθη χρήσιμος η προσθήκη κατωτέρω δύο υποδειγμάτων περιγράμματος, με θέματα σχετικά προς την μεταποίησιν και την Ελληνικήν οικονομίαν. Επροτιμήθησαν δε ταύτα, ως ανταποκρινόμενα προς τον τίτλον της ανά χειρας μονογραφίας. Συνάμα, πολλοί σπουδάσαντες Μάκρο- ή Μίκρο- Οικονομικήν, θα θελήσουν να συμβουλευθούν έν εξ' αυτών, ιδίως εάν πρόκειται να ασχοληθούν με σχετικόν θέμα.

1. ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

Ιστορική εξέλιξις της βιομηχανίας.

Παραγωγή (απαριθμησις παραγομένων προϊόντων -Ποιότης, ποσότητες και αξία).

Πρώται ύλαι. Χρησιμοποιούμενοι πρώται ύλαι. Ποσότητες και αξία. Προέλευσις. Οργάνωσις αγοράς πρώτων υλών. Προοπτική μελλοντικής εξελίξεως.

Ενέργεια. Ως ανωτέρω.

Άλλαι ύλαι. Ως ανωτέρω.

Διάρθρωσις βιομηχανίας. Διάρθρωσις παραγωγικής διαδικασίας. Υφιστάμεναι παραγωγικαί μονάδες. Περιγραφή και αποτίμησις παγίου κεφαλαίου. Επιχειρηματική διάρθρωσις. Συγκέντρωσις επιχειρήσεων κ.λπ. Τόπος εγκαταστάσεως (παραγωγικών μονάδων και επιχειρήσεων).

Σπουδαιότης του κλάδου εντός της ελληνικής βιομηχανίας και της ελληνικής οικονομίας. Συμβολή εις εθνικόν εισόδημα, απασχόλησιν, αξιοποίησιν εγχωρίων πρώτων υλών, εξοικονόμησιν συναλλάγματος, βιομηχανικήν πρόοδον, ανάπτυξιν γεωργίας κ.λπ.

Ο ανθρώπινος παράγων. Διοικήσις - Επιχειρηματικότης. Εργατικός παράγων. Σύνθεσις (ηλικία - φύλον κ.λπ.). Ειδίκευσις, Αγορά εργασίας. Κοινων. ασφάλισις. Δυνατότητες αναπτύξεως, απασχολήσεως, ειδικείσεως κ.λπ.

Κόστος παραγωγής. Διάρθρωσις κ.λπ.

Κυκλοφορία προϊόντων του κλάδου. Αγωγοί διανομής. Εμπόριον. Συνεταιρισμοί. Οργάνωσις διανομής. Κόστος διανομής. Ποιότης υπηρεσιών διανομής. Μέθοδοι διανομής (χονδρικών και λιανικών εμπόριον-τυποποίησις προϊόντων και διανομή - εγχώριος αγορά, αγοραί εξωτερικού, έρευνα αγοράς κ.λπ.). Ανταγωνιστικότης εις την βιομηχανίαν. Προοπτική αναπτύξεως αγοράς.

Η χρηματοδότησις της βιομηχανίας. Έκτασις. Πηγαί κ.λπ.

Επιστήμη και βιομηχανική πρόοδος. Εκπαίδευσις και επιστημονική έρευνα εις την βιομηχανίαν. Εργαστήρια ερευνών. Ανάγκαι και προοπτική.

Επαγγελματική οργάνωσις εις την βιομηχανίαν. Εργοδοτών και εργατών.

Κρατική βιομηχανική πολιτική. Συμβολή Κράτους εις ανάπτυξιν του κλάδου κ.λπ.

Συμπεράσματα. Δυνατότητες αναπτύξεως του κλάδου, εξεταζόμενοι αφ' όλων των ανωτέρω απόψεων.

2. Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΤΟΝ ΕΙΚΟΣΤΟΝ ΑΙΩΝΑ

Πρόλογος

Μέρος Α'. Παραγωγικοί πόροι

Κεφάλαιον 1. Φυσικοί πόροι (Έδαφος και χρήσις αυτού, ήτοι έκτασις, διαμόρφωσις, καλλιέργεια κατ' είδη, δάση, λειμώνες, βοσκαί, πετρώδη εδάφη, όρη, ποταμοί κ.λ.π., γονιμότης και τύποι εδάφους, ορυκτός και ενάλιος πλούτος, υδάτινοι πόροι, ιαματικάί πηγαί κ.λ.π.).

Κεφάλαιον 2. Ανθρώπινοι πόροι (Πληθυσμός, κινήσις αυτού, μετανάστευσις, σύνθεσις κατά φύλον, ηλικίαν, απασχόλησιν εις πόλεις και ύπαιθρον, υγείαν, δίαιταν και γενικώς κατανάλωσιν τροφίμων, επίπεδον μορφώσεως και σχολεία, εργατικόν δυναμικόν κατά φύλον, ηλικίαν και είδος εργασίας, ανεργίας κ.λ.π.).

Κεφάλαιον 3. Πραγματικόν κεφάλαιον 1) Γεωργικόν, ήτοι αξία αγρών, φυτειών, μηχανών, εργαλείων, ζώων εργασίας, μέσων αρδεύσεως, αποθηκών, πτηνοτροφικών εγκαταστάσεων, κυψελών, αλιευτικών μέσων, κτηνοτροφικού και δασικού πλούτου κ.λ.π. 2) Βιομηχανικόν, ήτοι αξία παγίου κεφαλαίου βιομηχανικών και βιοτεχνικών επιχειρήσεων. 3) Μεταλλευτικόν, ήτοι αξία παγίων εγκαταστάσεων και λοιπού εξοπλισμού μεταλλείων και ορυχείων. 4) Συγκοινωνιακόν, ήτοι οδικόν, σιδηροδρομικόν δίκτυον, μέσα μεταφοράς προσώπων και αγαθών, λιμενικάί εγκαταστάσεις, πλωτά μέσα, αερολιμένες και εξοπλισμός των, εξοπλισμός τηλεγραφείων, τηλεφωνίων, ταχυδρομείων, ραδιοφωνικών σταθμών κ.λ.π. 5) Υπηρεσιών, ήτοι πάγιον κεφάλαιον εμπορικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων παραγωγής ή προσφοράς υπηρεσιών. 6) Οικοδομικόν, ήτοι αριθμός και κατ' εκτίμησιν αξία οικιών, αποθηκών, δημοσίων κτιρίων, ναών, μονών, νοσοκομείων κ.λ.π. 7) Δημοσίων Υπηρεσιών, ήτοι αξία κατ' εκτίμησιν υδροηλεκτρικών έργων, στρατιωτικών εγκαταστάσεων, εξοπλισμού σχολείων, γραφείων, νοσοκομείων κ.λ.π.

Μέρος Β'. Οικονομική δραστηριότητα

Κεφάλαιον Ι. Γεωργία

α) Οργάνωσις γεωργικών πόρων (ήτοι κρατική, κοινοτική και ιδιωτική αγροτική ιδιοκτησία, κατανομή αυτής κατά μέγεθος, ποσοστόν ακτημόνων καλλιεργητών επί συνόλου αγροτών, συστήματα ενοικιάσεως, εμφυτεύσεως κ.λ.π. δι' αγροτικήν εκμετάλλευσιν, γεωργική παραγωγή κατ' είδος και ποσοστόν διαθέσεως αυτής εις την αγοράν, σημασία οικιακής οικονομίας εις την γεωργίαν κ.λ.π.).

β) Γενική διάρθρωσις γεωργικών καλλιεργειών (ήτοι κατανομή εκτάσεων εις αρδευόμενας και μή, στρεμματική απόδοσις εκάστης καλλιεργείας και μέση κατά δένδρον, απόδοσις δενδρωδών καλλιεργειών, ποσότης και τύπος παραγομένων προϊόντων, αξία επί μέρους γεωργικών προϊόντων και συνολικής γεωργικής παραγωγής).

γ) Παράλληλοι γεωργικαί απασχολήσεις και συμβολή των εις εισόδημα αγροτικών οικογενειών (κτηνοτροφίας οικοσίτου, τυροκομίας, πτηνοτροφίας, αλιείας, μελισσοκομίας, σπηροτροφίας κ.λ.π.).

δ) Μέγεθος εισοδήματος αγροτών (μετά στοιχείων κατά γεωργικούς κλάδους και εισοδηματικές κλάσεις, σύνολον εισοδηματιών κ.λ.π.).

ε) Γεωργικαί επιχειρήσεις (μέσα αυτών μεγέθη, μέθοδοι και κόστος παραγωγής, μέσα παραγωγής, πωλήσεις κ.λ.π.).

στ) Η εργασία εις την γεωργίαν (ύψος αμοιβών αγρεργατών κατά φύλον, απόδοσις αυτών, ειδικευσις, βαθμός απασχολήσεως, γνώσεις αυτών, συνθήκαι εργασίας κ.λ.π.).

ζ) Εμπόριον και τιμαί γεωργικών προϊόντων (διαλογή, τυποποίησις, συσκευασία, μεταφορά, μεσολαβούντα πρόσωπα μέχρι καταναλωτού, τιμαί πωλήσεως εις τόπους παραγωγής και καταναλώσεως, εξέλιξις τιμών κ.λ.π.).

η) Χρηματοδότησις γεωργίας (αυτοχρηματοδότησις, εξωτερική δια τραπεζών, συνεταιρισμών ή τρίτων τοιαύτη, διάρκεια χρονική αυτής, επάρκεια ή μη αυτής κ.λ.π.).

θ) Γεωργικοί θεσμοί (μορφαί και πρακτική σημασία συνεταιρισμών,

οργανισμών αγροτικής πίστωσης, αγροτικών ασφαλειών, γεωργικών επ. μελητηρίων, κοινωνικής ασφαλίσεως κ.λ.π.).

ι) Γεωργικά βιομηχανία κατά κλάδους, μετά δυνατοτήτων απορροφήσεως πλεοναζόντων ή κακής ποιότητας γεωργικών προϊόντων.

ια) Αλιεία (ήτοι μορφαί αλιευτικής εκμεταλλεύσεως, εξοπλισμός αυτών, πεδία δράσεώς των, παραγωγή, κατανάλωσις, τιμαί κ.λ.π.).

ιβ) Κτηνοτροφία και Δασοκομία (ως δι' αλιέων, με ειδικά στοιχεία συναφών εκμεταλλεύσεων).

ιγ) Μεταλλεία και ορυχεία (ως προηγουμένως).

Κεφάλαιον 2. Μεταποιήσις.

α) Διάρθρωσις βιομηχανικής και βιοτεχνικής παραγωγής κατά κλάδους (με αριθμόν επιχειρήσεων κατά κλάσεις μεγέθους, αξία παγίου κεφαλαίου κατά κατηγορίας αυτού, απασχολούμενον προσωπικόν, είδος ενεργείας κινητηρίου κ.λ.π.).

β) Κόστος, παραγωγικότης και τιμαί, (μετά στοιχείων φορολογικών και κοινωνικών επιβαρύνσεων κατά κλάδους, χρήσεως εγχωρίων ή μη πρώτων και βοηθητικών υλών, πηγών χρηματοδοτήσεως και κόστους χρήματος κ.λ.π.).

γ) Παραγωγή και κατανάλωσις προϊόντων, (όγκος, αξία, τιμαί εις τόπους παραγωγής και καταναλώσεως, αποθέματα κ.λ.π.).

δ) Οικιακή μεταποιητική δραστηριότης (Κλάδοι εις ούς αύτη υφίσταται, όγκος και αξία παραγωγής της κ.λ.π.).

ε) Εργατικόν δυναμικόν (σύνθεσις αυτού κατά ηλικίαν, φύλον, απασχόλησιν, αμοιβήν, ειδικεύσιν κ.λ.π.).

στ) Ηλεκτρική ενέργεια (ως εις περίπτωσιν α).

ζ) Κατασκευαί-οικοδομαί (ως εις περίπτωσιν α).

Κεφάλαιον 3. Εμπόριον

α) Εσωτερικόν (αριθμός καταστημάτων κατά κλάδους, εμπόριον κατά κλάδους, εργαζόμενοι εις αυτούς, αμοιβαί αυτών, μήκος εμπορικής αλύσσεως εις

κυριωτέρας κατηγορίας εμπορευμάτων, βαθμός επιδράσεως εμπορίου επί τιμής αγαθών, μέσον εμπορικών κέρδος κατ' είδος εμπορίου).

β) Εξωτερικών (εισαγωγαί, εξαγωγαί, εις όγκον και αξίαν, συμμετοχή εις εμπορικών ισοζύγιον και συμβολή εις κατανάλωσιν κ.λ.π. ως εις εσωτερικών εμπόριον, όροι εμπορίου κ.λ.π.).

Κεφάλαιον 4. Συγκοινωνίαι και Επικοινωνίαι

α) Διάξηράς μεταφοραί (έκτασις οδικού και σιδηροδρομικού δικτύου και ποιότης αυτού, επάρκεια αυτού έναντι οικονομικών αναγκών και ίδια συνθέσεως του με τόπους παραγωγής, χρησιμοποιούμενα μεταφορικά μέσα και κόστος αυτών, συστήματα αστικών και υπεραστικών συγκοινωνιών κ.λ.π.).

β) Δι' ύδατος μεταφοραί (λιμένες και χωρητικότης των, κατάστασις των από απόψεως εξοπλισμού και εξυπηρετουμένης ενδοχώρας, κίνησις αυτών, επάρκειά των, είδη σκαφών και επάρκειά των δι' ανάγκας μεταφορών).

γ) Αεροπορικαί μεταφοραί (αριθμός, χωρητικότης και κατάστασις εξοπλισμού αεροδρομίων, βαθμός επαρκείας και κίνησις αυτών κ.λ.π.).

δ) Αποθηκεύσεις αγαθών (υφιστάμεναι εγκαταστάσεις, ψυγεία κ.λ.π. και επάρκειά των).

ε) Τηλεπικοινωνίαι (αριθμός τηλεφώνων, γραφείων ταχυδρομείων, τηλεγραφείων, τηλεφωνείων, μήκους τηλεγραφικών και τηλεφωνικών γραμμών, διεκπεραιουμένων επιστολών, τηλεγραφημάτων, τηλεφωνημάτων κ.λ.π. ραδιοφώνων, ασυρμάτων κ.λ.π.).

Κεφάλαιον 5. Τουρισμός (αρχαιολογικοί χώροι, κειμήλια, μοναί, φυσικαί καλλοναί, ιαματικαί πηγαί, ξενοδοχεία, εστιατόρια, θέατρα, κέντρα διασκεδάσεως, κίνησις εσωτερικού και εξωτερικού τουρισμού και σχετικά έσοδα και έξοδα).

Κεφάλαιον 6. Πίστις, ασφάλειαι και λοιπαί υπηρεσίαι (αριθμός επιχειρήσεων τραπεζικών, ασφαλιστικών κ.λ.π. και συμβολή εκάστου κλάδου εξ αυτών εις την συνολικήν οικονομίαν).

Κεφάλαιον 7. Δημόσια Οικονομικά (απόδοσις αμέσου και εμμέσου φορολογίας κράτους και οργανισμών αυτοδιοικήσεως, σχέσις αυτής προς συνολικόν εισόδημα, δημόσια δαπάναι καταναλώσεως και επενδύσεως, δημόσια κτήματα, κρατικαί επιχειρήσεις και ιδρύματα κ.λ.π.).

Κεφάλαιον 8. Πίστις (Τράπεζαι, και λοιπά πιστωτικά ιδρύματα, καταθέσεις, χρηματοδοτήσεις, αγορά κεφαλαίου και χρήματος γενικώς κ.λ.π.).

Κεφάλαιον 9. Σχέσις τοπικής πρὸς εθνικὴν οικονομίαν (εν σχέσει πρὸς εισόδημα, κατανάλωσιν, αποταμίευσιν, επένδυσιν, παραγωγὴν, εμπόριον, πλούτον κ.λ.π.).

Κεφάλαιον 10. Κριτικὴ υφισταμένης καταστάσεως και δυνατότητες περαιτέρω αναπτύξεώς της.

Β'. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΕΙΣ ΑΞΙΟΛΟΓΑ ΕΡΓΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ. ΠΡΟΣ ΘΕΜΕΛΙΩΣΙΝ ΤΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ

Η κατά τα ανωτέρω θεμελίωσις, εξασφαλίζει επιτυχή εξαγωγήν πορισμάτων επί της αληθοῦς πορείας των ειδικῶν δια την διατριβὴν φαινομένων ἢ γεγονότων, διαχρονικῶς και διαχωρικῶς, πρὸς την τελικὴν επίτευξιν του σκοποῦ τη- διατριβῆς.

1. Η επιστημονικὴ ἔρευνα, ειδικῶς, κατά το πλείστον διεξάγεται ὑπὸ ομάδος εμπειρῶν και ειδικευμένων επιστημόνων. Εἰς τοιαύτην ομάδα συνιστάται, ὅπως ο επιδιώκων την συγγραφὴν της διατριβῆς προσκολληθῆ ὡς παρατηρητῆς δια τα ενδιαφέροντα αὐτόν φαινόμενα ἢ γεγονότα, με τα οποία πρόκειται να εμπλουτίσῃ επιτυχῶς την μέλλουσαν διατριβὴν του. Βεβαίως, τα τοιοῦτοτρόπως παρατηρούμενα φαινόμενα ἢ γεγονότα, πρέπει να ανταποκρίνονται, διαχρονικῶς και διαχωρικῶς, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως, πρὸς το θέμα και αναλυτικώτερον πρὸς το περιγρᾶμμα της διατριβῆς.

Εὐνοϊκοὶ ὅροι διεξαγωγῆς επιστημονικῆς ἐρεῦνης συνίστανται αναλυτικῶς και κατά κύριον λόγον ἀπὸ: Την αριθμητικὴν και ποιοτικὴν ἐπάρκειαν της ομάδος των ερευνητῶν, το κατάλληλον περιβάλλον διεξαγωγῆς της ερευνητικῆς προσπάθειας, την ἀρμονικὴν συνεργασίαν ὅλων των μελῶν της ομάδος, τον ἀποδοτικὸν μηχανικὸν ἐξοπλισμόν, τον ἐπαρκῆ και ἀνετον χῶρον και τόπον ἐρεῦνης, την ἠθικὴν και υλικὴν ἀμοιβὴν της ἰδίας ομάδος ἐξ ερευνητῶν και λοιποῦ βοηθητικοῦ προσωπικοῦ, συμφώνως πρὸς τον βαθμὸν ἀποδόσεως ἐκάστου τούτων, κ.λ.π.

Εἶναι ἐπίσης ἀπαραίτητος ἡ πλήρης ἀπαλλαγὴ ἀπὸ παντός ὑποκειμενικοῦ ἐπηρεασμοῦ του συνόλου των ανωτέρω μελῶν, κατά την ἀσκήσιν ἰδίως των καθηκόντων των. Ἐπηρεασμοὶ του εἶδους τούτου εἶναι

συνήθως οι σχετικοί πρός τα ατομικά και τα ξένα συμφέροντα και τας επαγγελματικές επιδράσεις.

2. Προσφυγή εις αξιολόγητα έργα συγγραφέων, σχετιζόμενα αμέσως ή και εμμέσως πρός τα εγκριθέντα, θέμα και περίγραμμα της διατριβής, αλλά και γενικώς οιασδήποτε επιστημονικής συγγραφής, συνιστά το δεύτερον βασικόν σκέλος απαρχής της συγγραφής της διατριβής, αλλά και πάσης φύσεως επιστημονικής εργασίας. Ούτως αποφεύγεται μελλοντική πιθανότης περιττής περαιτέρω μελέτης του υποψηφίου συγγραφέως. Η αυτή προσφυγή, απαλλάσσει τον ίδιον και από την πιθανότητα υπάρξεως εις αυτόν βαρείας τινός πλάνης.

Κρίνεται όθεν επιβεβλημένον, όπως πρό πάσης προαναφερθείσης προσφυγής, ο ενδιαφερόμενος επιδιώξη όπως συναντηθή με τον αρμόδιον Καθηγητήν του Α.Ε.Ι., ίνα τον συμβουλευθή περί του τρόπου των σχετικών ενεργειών του εις αυτήν την περίπτωσιν. Είναι βέβαιον, ότι ο Καθηγητής ούτος θα υποδεχθή ευχαρίστως τον ενδιαφερόμενον τούτον και προθύμως θα τον ενημερώση ποία είναι, κατ' αυτόν, τα κατάλληλα σχετικά έργα αξιολόγων συγγραφέων ή οργανισμών, με τα οποία ούτος θα θεμελιώση επιτυχώς την διατριβήν του.

Η αναζήτηση των έργων τούτων, αποτελεί το επόμενον στάδιον των ενεργειών του προαναφερθέντος επιδόξου συγγραφέως. Κατά κανόνα, ο πλέον κατάλληλος χώρος είναι των ειδικών και των γενικών βιβλιοθηκών, αι οποίαι είναι συστηματικά και κατά το δυνατόν αι πλέον πλήρεις εις επιστημονικά έργα, ως εκείνα τα οποία ήδη υπεδείχθησαν αρμοδίως. Επιπροσθέτως, ο ενδιαφερόμενος έχει πολλάκις την δυνατότητα να ανατρέξη εις την ύπαρξιν αυτοτελών ή μη εκδόσεων εις τας οποίας δημοσιεύονται κατάλογοι του προαναφερθέντος είδους βιβλιοθηκών. Π.χ., παρ' ημίν έχει δημοσιευθή υπό του Υπουργείου Προεδρίας Κυβερνήσεως παρόμοιος κατάλογος, εις Αθήνας το έτος 1964.

Σύστημα ευρετηριάσεως του συνόλου των έργων τα οποία υπάρχουν εις εκάστην παρομοίαν βιβλιοθήκην, υπάρχει πάντοτε. Τούτο συνίσταται από δύο σειράς δελτιοθηκών. Η πρώτη περιέχει δελτία καθ' ύλην και η δεύτερα κατά συγγραφείς, κατ' απόλυτον δελεξιογραφικήν σειράν.

Εάν το θέμα της διατριβής άπτεται της Ελληνικής οικονομίας, σκόπιμον θεωρείται όπως παρασχεθή σχετική συνδρομή εις τον ενδιαφερόμενον νέον επιστήμονα, δια της υποδείξεως τρόπου αναζητήσεως της υπάρχουσής εις την Ελλάδα οικονομικής βιβλιογραφίας, εις την οποίαν ιδίως αναγράφονται σχεδόν το σύνολον των εκδοθέντων από του 1929 και εντεύθεν συγγραμμάτων, μελετών, μονογραφιών και άρθρων.

Κατά πρώτον λόγον, τα παρ' ἡμῖν επιστημονικά δημοσιεύματα οικονομικού περιεχομένου, διαρκούσης ἀφ' ενός τῆς περιόδου 1929 - 1940. ἀναγράφονται εἰς τὰς ετησίους αὐτοτελεῖς ἐκδόσεις, εἰς τεύχη τοῦ τότε Ἀνωτάτου Οικονομικοῦ Συμβουλίου, ὑπὸ τὸν τίτλον «Οικονομικὴ Βιβλιογραφία τῆς Ἑλλάδος», ἀφ' ἑτέρου, δια ἐκδόσεις γενικῶς τῆς χώρας, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1952 καὶ ἐντεύθεν, ο ἐνδιαφερόμενος δύναται νὰ προστρέξῃ εἰς τὰς ετησίους αὐτοτελεῖς, εἰς τεύχη, ἐκδόσεις τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου Ἀθηνῶν, αἱ ὁποῖαι εἶναι συντεταγμέναι πλήρως εἰς τὴν γαλλικὴν, ὑπὸ τὸν τίτλον «Bulletin Analytique de Bibliographie Hellénique». Ἐνταῦθα περιέχεται καὶ ἡ ἀντίστοιχος οικονομικὴ βιβλιογραφία τῆς χώρας μας.

Κατὰ δεῦτερον λόγον, εἰδικὴ καὶ γεν.κὴ βιβλιογραφία εἶναι δημοσιευμένη εἰς τὰς κυριωτέρας Ἑλληνικὰς ἐγκυκλοπαιδεῖς. Π.χ., περιέχεται αξιόλογος εἰδικὴ βιβλιογραφία εἰς τὰς δύο ἐπόμενας ἐγκυκλοπαιδεῖας: Τὴν «Οικονομικὴν καὶ Λογιστικὴν», ἐκ δέκα τόμων, τῶν ἐτῶν 1956 - 69 καὶ τὴν «Οικονομικῶν Ἐπιστημῶν», ἐκ δέκα ἐπίσης τόμων, τῶν ἐτῶν 1973 - 78. Ὡσαύτως, περιέχεται αξιόλογος εἰδικὴ βιβλιογραφία εἰς τὰς ἐπόμενας οκτὼ επιστημονικὰς ἐκδόσεις: Ἀρχεῖον Οικονομικῶν καὶ Κοινωνικῶν Ἐπιστημῶν, 1921 - 70. Ἐπιθεώρησις Κοινωνικῆς καὶ Δημοσίας Οικονομικῆς, 1932 - 43. Οικονομικὰ καὶ Ἐμπορικὰ Φύλλα, 1940 - 44. Οικονομικὰ Χρονικά, 1945. Ἐπιθεώρησις Οικονομικῶν καὶ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν, 1946 - 67. Οικονομικὸς Παρατηρητὴς, 1949 - 51. Ἐπιθεώρησις Ἑλληνικῆς Οικονομίας, 1950 - 52. Σπουδαί, 1952 καὶ ἐντεύθεν.

Ἡ ἀποδελτίωσις, συγκέντρωσις καὶ ταξινομήσις τῶν ἐπιλεγισῶν συγγραφικῶν πηγῶν, ἀποτελεῖ τὴν συνέχειαν. Ἡ ἔκτασις τῆς ἀποδελτιώσεως ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν βαθμὸν σπουδαιότητος τῶν ἐπιλεγέντων ἀποσπασμάτων, ἀμέσου καὶ ἐμμέσου σχέσεώς τῶν πρὸς τὸ κείμενον τῆς διατριβῆς. Ἐξ ἄλλου, ἡ συγκέντρωσις τῶν οὕτω συμπληρωμένων δελτίων, βοηθεῖ εἰς τὴν ταξινομήσιν τῶν, συμφώνως πρὸς τὸ ἐγκεκριμένον περίγραμμα, τὴν λογικὴν καὶ τὴν γνῶσιν τοῦ συγγραφέως.

Ἡ ἐπισταμένη μελέτη, πλεόν, τῶν ταξινομημένων δελτίων εἶναι ἀποφασιστικὴ εἰς τὴν ἐπιτυχὴ προπαρασκευὴν τῆς συγγραφῆς τῆς διατριβῆς. Διαρκούσης τῆς μελέτης ταύτης, διενεργεῖται ἡ δέουσα ἐπιλογή τῶν περιεχομένων, ὅσον καὶ με βᾶσιν τὰ πορίσματα τῆς διενεργηθείσης επιστημονικῆς ἐρεῦνης, ὅσον καὶ με βᾶσιν τὰ ἤδη ἐπιλεγμένα καὶ ταξινομημένα δελτία ἐκ χωρίων ξένων κειμένων καὶ ἐκ παραστάσεων, δια νὰ ἐνταχθῶν εἰς τὸ κύριον τμήμα τῆς διατριβῆς.

Γ'. ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ

1. Η πιστή συμμόρφωσις του γράφοντος προς τα ήδη προαναφερθέντα δύο κείμενα, τα οποία ενεκρίθησαν αρμοδίως υπό του οικείου Α.Ε.Ι., ήτοι του τίτλου της διατριβής και του περιγράμματος της, αποτελεί την πρώτην και βασικήν προϋπόθεσιν δι' αυτόν. Η επομένη, επίσης βασική, προϋπόθεσις συμμορφώσεως του γράφοντος, συνίσταται εις την πιστήν τήρησιν των εθνικών και διεθνών κανόνων συγγραφής της επιστημονικής διατριβής. Οι κανόνες ούτοι αναφέρονται κατωτέρω, κατά στάδια διαδικασίας συγγραφής της διατριβής και ιδίως επί οικονομικού θέματος.

2. Το εισαγωγικόν κείμενον της διατριβής, περιλαμβάνει συνήθως τα αναγραφόμενα εις το εξώφυλλον αυτής, ως και εις τον ακολουθούντα πίνακα περιεχομένων και τον πρόλογον. Ἐκαστον των τριών τούτων τμημάτων του εισαγωγικού κειμένου άρχεται εκ της κορυφής σχεδόν της αντιστοίχου σελίδος.

α) Το εξώφυλλον αφιερούται εις την παρουσίασιν της ταυτότητος της διατριβής κατά συνοπτικόν τρόπον. Συγκεκριμένως, εις αυτό αναγράφονται, κατά σειράν εκ των άνω προς τα κάτω: Το πλήρες ονοματεπώνυμον του γράφοντος, ο εγκριθείς τίτλος της διατριβής, (με μεγάλα αναλόγως κεφαλαία γράμματα), κατόπιν προστίθεται (με μικρότερα γράμματα κεφαλαία) το Α.Ε.Ι. εις το οποίον πρόκειται να υποβληθή προς έγκρισιν η διατριβή, ή έχει ήδη εγκριθή. οπότε εις την Ελλάδα πρόκειται πλέον περί του τελικού κειμένου, το οποίον κατά κανόνα πρέπει να είναι έντυπον. Περί το κάτω μέρος του εξωφύλλου αναγράφεται ο τόπος και το έτος υποβολής ή εκδόσεως της διατριβής, εάν δε πρόκειται περί εντύπου κειμένου, προστίθεται και η ονομασία του εκδότου. Τα έντυπα κείμενα του εξωφύλλου καταλαμβάνουν την πρώτην αυτού σελίδα, πολλάκις δε και την πρώτην σελίδα του εσωφύλλου, εις την οποίαν ταύτα επαναλαμβάνονται.

β) Ο πίναξ περιεχομένων (μερών, κεφαλαίων και ενσωματωμένων αποσπασμάτων) εις την διατριβήν, ακολουθεί, υπό μορφήν καταλόγου περιέχοντος κατά σειράν αναγραφής εις το κείμενον, τους πλήρεις τίτλους αυτών. Πρό εκάστου τίτλου, αναγράφονται ο αντίστοιχος αύξων αριθμός αυτού και ο χαρακτηρισμός του (ως μέρους ή κεφαλαίου, ή και αποσπάσματος). Τοιουτοτρόπως, εξαντλείται το σύνολον των περιεχομένων της διατριβής.

γ) Ο πρόλογος, δια να αναφέρη λακωνικώς ολίγα τινά περί του σκοπού τον οποίον επιδιώκει εις την διατριβήν ο γράφων και ποία περίπου είναι τα κυριώτερα σχετικά επιτεύγματα. Η ευγνώμων αναγνώρισις των συνδραμόντων σχετικώς τον γράφοντα επιστημόνων και επιστημονικών οργανισμών, θεωρείται αναγ-

καία, τόσο ηθικώς, όσο και επιστημονικώς. Βεβαίως, εις την αναγνώρισιν ταύτην δεν πρέπει να περιλαμβάνονται όσοι των Καθηγητών του οικείου Α.Ε.Ι. συνέδραμον τον γράφοντα δια την συγγραφήν της διατριβής του. Η παράληψις αὕτη εξυπακούεται, δοθέντος ὅτι οἱ προαναφερθέντες Καθηγηταὶ ἐξεπλήρωσαν οὕτω τὸ ἀκαδημαϊκὸν αὐτῶν καθήκον.

3. Τὸ κύριον κείμενον τῆς διατριβῆς, εἶναι τὸ προσφέρον τὴν οὐσίαν τῆς επιστημονικῆς ἐπιδόσεως τοῦ γράφοντος. Ἐνταῦθα, ὁ γράφων ἀναπτύσσει τὸ θέμα καὶ τὸ περίγραμμα τῆς διατριβῆς, ὡς ταῦτα ἤδη ἔχουν ἐγκριθεῖ. Ἐπιδιώκεται θεμελιωδῶς, ὁ ἐπιτυχῆς συνδιασμός τῶν γνώσεων καὶ τῶν συγγραφικῶν ἱκανότητων τοῦ ἐπιδόξου τούτου συγγραφέως, μετὰ τῶν πορισμάτων τῆς παρ' αὐτοῦ παρακολουθηθείσης ομσδικῆς επιστημονικῆς ἐρεῦνης καὶ ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἐπιλεγείσης επιστημονικῆς ὕλης ἀπὸ συγγραφικᾶς πηγᾶς τρίτων. Εἰς τὰς ἰδίαις αὐτοῦ γνώσεις, προστίθενται ἐξακριβωμένοι παρόμοιοι ἐκ τῆς ἐρεῦνης καὶ τῶν τρίτων συγγραφικῶν πηγῶν, πρὸς ἀντικειμενικὴν καὶ πληρεστέραν ἐνημέρωσιν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς διατριβῆς, πρὸς ἐπαλήθευσιν, ἐρμηνείαν, ἀνάλυσιν καὶ ἀξιολόγησιν τῶν γραφομένων καὶ γενικῶς πρὸς ὀλοκλήρωσιν τοῦ κυρίου τούτου κειμένου.

Ἡ τοιαύτη σύνθεσις, συνοδεύεται ἀπαραιτήτως ἀπὸ ἐπιτυχὴ καὶ ἀνταξίαν διαπραγμάτευσιν καὶ δ' αὐτόπωσιν αὐτοῦ. Εἰδικώτερον, ὁ γραπτὸς ἐκφραστικὸς λόγος πρέπει πάντοτε νὰ διακρίνηται εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην, ἀπὸ τὰ ἀκόλουθα, κατὰ κανόνα, προσόντα: Ἀκρίβειαν, ἀντικειμενικότητα, διαύγειαν, ἀπλότητα, σεμνότητα, συντομίαν καὶ περιεκτικότητα. Συγκεκριμένως, ἡ σεμνότης διακρίνεται ἀπὸ τὴν ἀποφυγὴν τοῦ γράφοντος νὰ ἀναφέρηται εἰς πρῶτον πρόσωπον, ἐκτὸς μόνον ὅταν οὗτος ἐκθέτῃ ἰδίαν γνώμην. Ἀπαγορεύεται, τέλος, ὅπως εἰς τὸ κείμενον τῆς διατριβῆς ἐμφιλοχωροῦν ἀτέλειαι, καὶ ἰδίως ἀνακρίβειαι, παραλείψεις καὶ γραμματικά ἢ συντακτικά σφάλματα.

Ἡ ἀυστηρὰ τήρησις τῶν ὡς ἄνω ὑποδείξεων, συμβάλλει πάντοτε σημαντικῶς, ὥστε τελικῶς νὰ ἐκτιμᾶται ἀναλόγως ἡ ὅλη επιστημονικὴ ἐκδήλωσις τῆς διατριβῆς, ἰδίως δε ὅταν αὕτη εἶναι πρωτότυπος ἢ συμβάλλει, ἔστω καὶ κατὰ τι, εἰς τὴν προσέγγυσίν τῆς κατὰ τὸν Πλάτωνα, «ἐξ ἀντικειμένου ἀληθείας» ἐπὶ τῆς ὑπάρξεως καὶ τῆς ἐξελίξεως τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ πρωτίστως τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, ὁ ὁποῖος περιβάλλει τὴν ἀνθρωπότητα.

Ἡ ἐνσωμάτωσις ἐν γένει ἀποσπασμάτων ἐκ συγγραφῶν τρίτων, ὡς ἤδη ἐλέχθη, συμπληρώνει ἀπαραιτήτως τὸ κύριον κείμενον τῆς διατριβῆς, ὡς καὶ οἰασθῆποτε ἐτέρας επιστημονικῆς ἐργασίας. Ἡ ἐνσωμάτωσις αὕτη στηρίζεται εἰς δεδομένην τεχνικὴν, ἀνταποκρινομένην εἰς τὸν προορι-

σμόν των αποσπασμάτων εκ κειμένων και παραστάσεων. Εάν είναι δισφόρου διατυπώσεως και ποιότητας τα εντασσόμενα εις το κύριον κείμενον αποσπάσματα, τότε επιτρέπεται εις τον γράφοντα την διατριβήν να διορθώνη φραστικώς ταύτα, χωρίς όμως να αλλοιώνη την έννοιαν αυτών, αλλ' απλώς να τα καθιστά ομοιογενή εις εμφάνισιν, ώστε να αποφεύγηται τυχόν σύγχυσις εις τον αναγνώστην αυτών.

Επίσης, αύξοντα αριθμητικά σύμβολα συντελούν οπωσδήποτε εις την διάκρισιν εκάστης κατηγορίας αποσπασμάτων. Η τοιαύτη διάκρισις διευκολύνει την αναζήτησίν των, τόσον εις το κύριον κείμενον, όσον και εις την πηγήν εκ της οποίας ταύτα προέρχονται. Π.χ., τα εκ κειμένων τρίτων πηγών προερχόμενα αποσπάσματα, διακρίνονται με πρόταξιν εις τον τίτλον εκάστου τούτων αύξοντος αριθμού εκ της ελληνικής αριθμητικής αλφαβήτου, πολλάκις με κεφαλαία γράμματα και ενίοτε με μικρά. Εξ άλλου, τα εκ στατιστικών πινάκων προερχόμενα αποσπάσματα, διακρίνονται δι' ομοίας προς την προηγουμένην προτάξεως αύξοντος λατινικού αριθμού. Τέλος, τα εξ ετέρων παραστάσεων προερχόμενα αποσπάσματα, διακρίνονται δι' ομοίας ωσαύτως προτάξεως αύξοντος αραβικού αριθμού (1, 2, 3, κ.ο.κ.), ή ακόμη και δι' αστερίσκων κατ' αύξουσαν σειράν (*, **, ***, κ.ο.κ.).

Η ενσωμάτωσις αποσπασμάτων από κείμενα ετέρων συγγραφέων, επιβάλλεται όπως πραγματοποιήται άνευ ουδεμιάς τούτων αλλοιώσεως, ώστε να παραμένουν εντελώς αμετάβλητα, όπως είχαν ταύτα αρχικώς. Ο κανών ούτος τηρείται πάντοτε αυστηρώς εις τας ακολούθους δύο πρωτίστως, περιπτώσεις. Προκειμένου περί παραθέσεως ορισμών, νομοθετικών κειμένων, ακόμη και ευστόχων εκφράσεων διασημοτήτων ή ιδιαίτερου ενδιαφέροντος. Προκειμένου, πάλιν, περί αποσπασμάτων από κείμενα ετέρων συγγραφέων, τα οποία συμπληρώνουν το κύριον της διατριβής κείμενον και πρό παντός όταν επαληθεύουν τούτο, με απόψεις και δεδομένα.

Αποσπάσματα από κείμενα ετέρων συγγραφέων, περιέχοντα αρκετά σφάλματα διατυπώσεως, γραμματικά, συντακτικά κ.λ.π., επιδέχονται, πρό της ενσωμάτωσεως των εις το κύριον κείμενον, σχετικών διορθώσεων, προσθηκών ή σφαιρέσεων. Εκάστη διόρθωσις, ή προσθήκη, τίθεται εις τα αποσπάσματα εντός δύο αγκυλών. Εκάστη, εξ άλλου, αφαιρέσις ασχέτου ή άνευ σημασίας φράσεως εκ του αρχικού κειμένου, επιτρέπεται να παραλήπηται και εις την θέσιν αυτής να αναγράφονται εις το απόσπασμα τρεις διαλυτικάί τελείαι, προς σχετικήν ένδειξιν αυτής της παραλήψεως.

Παράφρασις αποσπασμένου κειμένου δικαιολογείται, μόνον όταν τα σφάλ-

ματα του προς απόσπασιν κειμένου είναι σοβαρά και πολλά. Αλλ' η παράφρασις αὐτή δεν επιτρέπεται να μεταβάλῃ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀρχικοῦ κειμένου.

Παραποίησις οιαδήποτε τοῦ ὑπὸ ἀπόσπασιν και ἐντάξιν εἰς τὸ κύριον κείμενον, κειμένου ἐξ ἐτέρων συγγραφῶν, ἀπαγορεύεται ὁπωσδήποτε. Ἄλλως τε, αὐτὴ τιμωρεῖται και ποινικῶς ὡς «ψευδῆς δῆλωσις», συμφῶνως πρὸς τὸν ἰσχύοντα Ποινικὸν Κώδικα. εἰς τὰς διατάξεις αὐτοῦ περὶ διαφημίσεως.

Ἡ ἐνσωμάτωσις ἀποσπασμάτων ἀπὸ στατιστικῶν πίνακας και ἐτέρας παραστάσεις (διαγράμματα, χάρτας, εἰκόνας κ.λ.π.) δημοσιευμένας εἰς ἐτέρας συγγραφάς, εἰς τὸ κύριον κείμενον, διέπεται ὡσαύτως ἀπὸ δύο πρωτίστως τεχνικῶς κανόνας, σχετικῶς πρὸς τὴν κατὰ τὸ δυνατόν μεγαλυτέραν αὐτῶν ἀπλότητα και κατὰ τὸ δυνατόν περιορισμένον μέγεθος, ὅχι δε μεγαλύτερον τῶν διαστάσεων μίας σελίδος τοῦ κυρίου κειμένου. Ἐάναι διαστάσεις παραστάσεως τινός εἰς τὴν πηγὴν, τῆς συμβαίνει να υπερβαίνουν τὸ μέγεθος σελίδος τῆς διατριβῆς, τότε κρίνεται ἀναγκαῖον ὅπως πρὸ τῆς ἐντάξεώς του εἰς τὴν διατριβὴν χρησιμοποιηθῇ μηχανισμὸς παραγωγῆς φωτοτυπίας, ἀνέτως ἐνσωματωμένης και χωρὶς πιθανότητος αὐτὴ να εἶναι δυσανάγνωτος και σχοινοτενής. Ἐαν καθίσταται ἀνεφικτος ἡ ἔκδοσις τοιαύτης φωτοτυπίας, εἶναι πλέον προτιμητέα, ἐφ' ὅσον θεωρεῖται ἀπαραίτητος ἡ ἐνσωμάτωσις αὐτῆ τοῦ ἀποσπάσματος, να παραχθῇ ἀπόσπασμα μεγαλυτέρου μὲν σχήματος τῆς σελίδος τῆς διατριβῆς, ἀλλὰ ὑπαγομένου εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν «ἐκτός κειμένου» προσθηκῶν εἰς αὐτὴν, ἤτοι ἐπὶ ἰδιαίτερου φύλλου χάρτου ἐπικολουμένου εἰς τὸ σῶμα τῆς διατριβῆς.

Δ'. ΜΕΣΑ ΠΑΡΑΒΟΛΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΗΣ ΓΝΗΣΙΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

1. Αἱ παραπομπαὶ και αἱ υποσημειώσεις ἀνά ἰδιαίτερα ἀντίστοιχα ζεῖγη παρέχουν κατὰ πρῶτον λόγον τὰ μέσα παραβολῆς και ἐλέγχου τῆς γνησιότητος τοῦ κυρίου κειμένου. Ὁ συγγραφεὺς οιασδήποτε ἐπιστημονικῆς ἐργασίας και ἰδιαίτερος διατριβῆς, εἶναι βεβαίως τόσο εὐσυνειδητος, ὥστε οὐδέποτε ἰδιοποιεῖται ξένην τινὰ πνευματικὴν ἰδιοκτησίαν. Ἐνδεχομένη, ἄλλωστε, παραβολὴ και σύγκρισις δια διασταυρώσεως χωρίου τινός τῆς διατριβῆς πρὸς ἕτερον χωρίον ἀνεγνωρισμένης ἐπιστημονικῆς πηγῆς, εἶναι πιθανόν να ἀποκαλύψῃ σχετικὴν ἠθικὴν, ἐπιστημονικὴν και νομικὴν παράβασιν τοῦ γράφοντος, με ἀποτέλεσμα, ὅχι μόνον ἐπιστημονικῶν και ἐτέρων δυσμενῶν συνεπειῶν, ἀλλὰ και προβλεπομένην ὑπο τῆς κειμένης Ἑλληνικῆς ἢ και ξένης νομοθεσίας, περὶ κλοπῆς ξένης πνευματικῆς ἰδιοκτησίας.

Το σύστημα τούτο, πρωτίστως, διευκολύνει τον οιονδήποτε αναγνώστην επιστημονικής εργασίας και ιδίως διατριβής, όχι μόνον εις το να ασκήση σχετικόν έλεγχον, αλλά και να διαπιστώση τον βαθμόν γνησιότητος των γραφομένων εις το κύριον κείμενον. Προς τούτο, εφαρμόζεται πάντοτε ευδιάκριτος συμβολισμός αύξούσης, διπλής αριθμήσεως εις τας περισσοτέρας σελίδας του κυρίου κειμένου. Ο συμβολισμός ούτος καθίσταται ευδιάκριτος, όταν η προμνησθείσα αύξουσα αριθμησις τίθεται υπό του γράφοντος ολίγον υψηλότερον των γραμμάτων του κειμένου και πολλάκις εντός παρενθέσεως.

Αναπόσπαστον ζεύγος ανά αύξοντα αριθμόν επισημαίνεται εις εκάστην παραπομπήν εντός του κειμένου και εις αντίστοιχον αυτής υποσημείωσιν κάτωθι του κειμένου τούτου, το οποίον προβλέπεται να διατίθεται εκάστοτε εις ομοίας περιπτώσεις. Ο συγκεκριμένος αύξων αριθμός της παραπομπής αναγράφεται μετά την περάτασιν του οικείου χωρίου αναπτύξεως εις το κύριον κείμενον και μάλιστα ολίγον άνωθεν των γραμμάτων του κειμένου τούτου. Ο αντίστοιχος του ως άνω συγκεκριμένου αριθμού, προηγείται της συμπληρούσης το ανσπόσπαστον ζεύγος υποσημειώσεως και συνάμα εις το αυτό ύψος των γραμμάτων της υποσημειώσεως.

Δια του τεχνικού τούτου συστήματος, εκάστη παραπομπή επισημαίνει εις τον αναγνώστην την ύπαρξιν αντιστοίχου και ισ αριθμού υποσημειώσεως, ήτοι σημειώσεως κειμένης υπό το κύριον κείμενον της αυτής σελίδος. Σύμβολα της αριθμήσεως ταύτης χρησιμοποιούνται ως επι το πλείστον το των αραβικών αριθμών, ενίοτε δε και τα δι' αστερίσκων. Η ανα ζεύγος τοιαύτη αριθμησις πραγματοποιείται συνήθως ανά σελίδα του κυρίου κειμένου, εις την οποίαν υπάρχει συνάμα σχετική ή σχετικαί παραπομπαί, με αντίστοιχον ή αντιστοίχους υποσημειώσεις.

Η τοιαύτη αύξουσα αριθμησις επεκτείνεται, όταν ο συγγραφεύς συγκεντρώνει τας υποσημειώσεις, όχι πλέον ανά σελίδα του κυρίου κειμένου, αλλά ανά τέλος κεφαλαίου ή μέρους ή και ολοκλήρου του κειμένου τούτου. Τοιουτοτρόπως, ο αναγνώστης διακόπτει την ανάγνωσίν του, δια να ενημερωθή επι των υποσημειώσεων μόνον όταν αύται είναι καταχωρημένα εις το τέλος εκάστου κεφαλαίου μέρους ή και της όλης αναπτύξεως του κειμένου.

Ο χώρος των ανά σελίδα υποσημειώσεων προ καθορίζεται, αναλόγως προς την εκ των προτέρων προσδιοριζομένην έκτασιν του κυρίου κειμένου, του περιέχοντος σχετικάς παραπομπάς, ως και την έκτασιν εκάστης των αντιστοίχων υποσημειώσεων.

Η μη έγκαιρος και ακριβής πρόβλεψις του χώρου τούτου, έχει ενίοτε ως

συνέπειαν την μη επάρκειαν του χώρου καταχωρήσεως των της αυτής σελίδος υποσημειώσεων, αι οποίαι αντιστοιχούν εις ισαριθμούς παραπομπάς εις το κύριον κείμενον. Εις την περίπτωσιν ταύτην, σκόπιμον κρίνεται, όπως επιδιώκηται υπό του συγγραφέως της διατριβής η διακοπή της τελευταίας σειράς του χώρου υποσημειώσεων με φράσιν και ιδίως λέξιν, δυναμένην επίσης να διακοπή, ίνα πλέον ο αναγνώστης εννοήση ότι η τελευταία αυτή υποσημείωσις συνεχίζεται εις τον χώρο των υποσημειώσεων της επομένης σελίδος του κυρίου κειμένου.

Διαχωριστική οριζοντία γραμμή σύρεται μεταξύ των χώρων κυρίου κειμένου και υποσημειώσεων. Αυτή, άρχεται από του αριστερού περιθωρίου της σελίδος και διήκει μέχρι του μεσαίου σημείου αυτής. Εάν εις δεδομένον χώρο υποσημειώσεων της αυτής σελίδος και της αυτής υποσημειώσεως, καταχωρούνται πλείονες της μιας επιστημονικαί εργασίαι του ιδίου συγγραφέως, τότε η σειρά καταχωρήσεως εκάστης τούτων προσδιορίζεται από την προτεραιότητα του χρόνου της εκδόσεώς της. Επὶ πλέον, κατά την καταχώρησιν πέραν της πρώτης συγγραφής, δεν επαναλαμβάνεται το ονοματεπώνυμον του συγγραφέως της, αλλ' αντ' αυτού τίθεται παύλο, μεγαλυτέρα της συνήθους (περίπου τριπλάσια). Εάν, πάλιν, εκάστη υποσημείωσις πρέπει να αποτελήται από παραγράφους πέραν της μιας, τότε εκάστη τούτων άρχεται αναγραφομένη επι νέας γραμμής, πρὸς διάκρισιν.

Λέξεις επαναλαμβανόμεναι εις τας υποσημειώσεις (και εις την βιβλιογραφίαν) συντέμνονται ως εξής: Βλέπε εις βλ., ένθα ανεφέρθη εις έ.α., πλείονα εις πλ., του αυτού ή *ibidem* εις *ibit*, μνημονευθέν ήδη έργον ή *opere citato* εις *op. cit.*, συγκρίνατε ή *confer* εις *cf.*, συγκρίνατε με προηγηθείσαν εργασίαν ή *confer ante* εις *cf. ante*, συγκρίνατε με επόμενην εργασίαν ή *confer post* εις *cf. post*, ως κατωτέρω εις *infra*, παραβάλατε πρὸς εις *prbl.*, ως ανωτέρω εις *supra*, σελίς και σελίδες εις *σ.* και *σσ.* Ως γνωστόν, οι ξενόγλωσσοι όροι είναι λατινικής προελεύσεως και χρησιμοποιούνται εις παρομοίας περιπτώσεις διεθνώς.

Αι παρεχόμεναι εις υποσημειώσεις και γενικώς εις βιβλιογραφίαν πληροφορίαι, αναφέρονται κυρίως, εις συμπληρωματικάς γνώσεις δια τον αναγνώστην. Σχετικώς παρατίθενται ενταύθα αξιόλογοι συγγραφικαί πηγαί, εκ των οποίων ηντλήθησαν απόψεις, πληροφορίες και στοιχεία, ή έλαβεν υπ' όψιν αυτάς ο συγγραφεύς της διατριβής δια την επιτυχεστέραν ανάπτυξιν και επαλήθευσιν του θέματος εις ωρισμένα χωρία αυτής.

Πλήρης καταγραφή εκάστης συγγραφικής πηγής πραγματοποιείται προκειμένως, μετά πάσης δυνατής λεπτομερείας. Αι πλείσται των συγγραφικών τούτων πηγών είναι επώνυμοι, δυνατόν όμως να υπάρχουν και τι-

νες ανώνυμοι ή και ανέκδοτοι. Όσον αφορά τας επωνύμους συγγραφικές πηγάς, αúται πρέπει να περιέχουν εκάστοτε τα επόμενα στοιχεία, κατ' απόλυτον λεξιγραφικήν σειράν επωνύμου:

Το πλήρες επίθετον, το αρχικόν κεφαλαίον γράμμα του πατρωνύμου ή του ονόματος του συζύγου, το πλήρες κύριον όνομα ή έστω το αρχικόν γράμμα αυτού. Μετά καταγράφεται ο τίτλος του θέματος της συγγραφικής πηγής. Έπεται κατόπιν το ονοματεπώνυμον ως ανωτέρω του τυχόν μεταφραστού ξένης τινός συγγραφικής πηγής. Εάν πρόκειται περί πλειόνων του ενός συγγραφέως και μεταφραστού, τότε τούτων προηγείται εις την καταχώρησιν εκείνος ο οποίος επίσης προηγείται εις την συγγραφικήν πηγήν και εις την συνέχειαν έπονται οι λοιποί, πάντες δε οúτοι ανεξαρτήτως λεξιγραφικής σειράς μεταξύ των. Εις την συνέχειαν, αναγράφονται: Ο τόπος, ο εκδότης και το έτος εκδόσεως (προκειμένου περί αυτοτελούς εργασίας) και τέλος το σχήμα αυτής και αι σελίδες αι οποίαι ελήφθησαν υπ' όψιν υπό του συγγραφέως της διατριβής. Σχετικώς πρός αυτάς, αναγράφονται η πρώτη και μετά παύλαν η τελευταία. Εάν η πηγή προέρχεται από επιστημονικόν περιοδικόν ή και εφημερίδα, τότε αντί των τελευταίως προμνησθέντων στοιχείων δι' αυτοτελή έκδοσιν, αναγράφονται: Ο τίτλος του εντύπου, η ημερομηνία εκδόσεώς του, το σχήμα και αι σελίδες της πηγής ταύτης.

2. Η βιβλιογραφία δευτερευόντως και τελικώς, ολοκληρώνει τα μέσα παραβολής και ελέγχου της γνησιότητος του κυρίου κειμένου, ενίστε δε ενημερώνει τον αναγνώστην επι των πλείστων των χρησίμων δημοσιευμάτων και κειμένων, των σχετικών πρός τον τίτλον του θέματος της διατριβής και γενικώς δεδομένης επιστημονικής εργασίας. Η βιβλιογραφία αύτη συνιστά συνήθως τυπικόν κατάλογον, υπό μορφήν ιδίου κεφαλαίου ή παραρτήματος της διατριβής, προστιθεμένου μετά το κύριον κείμενον.

Ενταύθα απαριθμείται, κατ' αύξουσαν αριθμησιν και απόλυτον λεξιγραφικήν σειράν των συγγραφέων (φυσικών και νομικών προσώπων). Εκάστη συγγραφή καταχωρείται, όπως ακριβώς και εις τας υποσημειώσεις του κυρίου κειμένου, ήτοι πλήρως. Η πληρότης όμως αύτη ενίστε δεν περιλαμβάνει και τον αριθμόν των σελίδων, όταν αύτη ευχερώς πραγματοποιείται και ιδίως όταν, κατά τον συγγραφέα, συνιστάται σιωπηρώς εις τον αναγνώστην η αναδρομή αυτού εφ' όλης της οικείας πηγής.

Η προμνησθείσα απαρίθμησις της βιβλιογραφίας εις τας διατριβάς, περιορίζεται μόνον εις έργα αμέσως αναφερόμενα εις το θέμα αυτής, τα οποία μάλιστα πρέπει να έχουν εντύπως παραχθεί. Αι λοιπαί, όμως επιστημονικαί εργα-

σiais, είναι δυνατόν να παραθέτουν εξαντλητική βιβλιογραφία, έντυπον, επώνυμον, ανώνυμον, ανέκδοτον κ.λ.π. Αρκεί αυτή να άπτεται αμέσως ή και εμμέσως του θέματος. Συνηθίζεται, συνάμα, να περιλαμβάνηται εις αυτήν την βιβλιογραφία και η προμνησθείσα εις τας υποσημειώσεις του κυρίου κειμένου. Τινές δε συγγραφείς, κρίνουν χρήσιμον, όπως τελικώς παρέχουν αξιολόγησιν των συγγραφικών πηγών της βιβλιογραφίας, χάριν διευκολύνσεως των αναγνωστών. ίνα ταύτην χρησιμοποιήσουν δι' ίδιον λογαριασμόν.

Ε'. Η ΔΑΚΤΥΛΟΓΡΑΦΗΣΙΣ ΚΑΙ Η ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ ΩΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

1. Η ολοκληρωθείσα χειρόγραφος διατριβή πρέπει πλέον να ελεγχθή επισταμένως υπό του συγγραφέως της, δια την τυχόν παραμονήν εις το χειρόγραφον τούτο ουσιαστικών και τυπικών ατελειών ή σφαλμάτων. Συνιστάται, μάλιστα όπως ο συγγραφεύς ούτος διατηρήσῃ εις το αρχεϊον του το προαναφερθέν χειρόγραφον επι σεβαστόν χρονικόν διάστημα, ώστε η σκέψις του να απομακρυνθή εξ αυτού. Κατόπιν, ως τρίτος αναγνώστης και δη ελεγκτής να ασκήσῃ τον ως άνω έλεγχον. Τοιουτοτρόπως, προφυλάσσει τον εαυτόν του από το ενδεχόμενον δημιουργίας δυσμενών εντυπώσεων και κρίσεων υπο τρίτων αναγνωστών της διατριβής και ιδιαιτέρως του καθηγητικού προσωπικού του Α.Ε.Ι.

2. Η δακτυλογράφησης ανατίθεται συνήθως εις πεπειραμένον σχετικώς και προσεκτικόν γραφείον δακτυλογραφήσεως, συμφώνως πρός τας επιβαλομένας υπό της Γραμματείας του Α.Ε.Ι. οδηγίας. Αι οδηγίαι αύται αναφέρονται εις την προμήθειαν, αρχικώς, της απαιτουμένης ποσότητος και ποιότητος του χάρτου δακτυλογραφήσεως. Ακολουθως, αι οδηγίαι του Α.Ε.Ι. αφορούν την τεχνικήν της δακτυλογραφήσεως, ιδίως την σχετικήν, πρός την καλαιίσθητον και ευπρεπή γραφήν. Όταν περατωθή η τοιαύτη δακτυλογράφησης, ο ενδιαφερόμενος, αφού ελέγξῃ με αντιπαραβολήν την ποσότητα και την ποιότητα του συνόλου των σελίδων της διατριβής, θα πρέπει να θεωρήσῃ ταύτας ότι ευρίσκονται εις ικανοποιητικήν κατάστασιν, δι' εαυτόν και ιδίως το Α.Ε.Ι.

3. Η βιβλιοδέτησης έπεται κατόπιν εις ειδικόν και κατάλληλον πάντοτε κατάστημα, κατά τας υποδείξεις πολλακίς του αυτού Α.Ε.Ι. Μετ' αυτήν δε, ο αυτός ενδιαφερόμενος μεριμνά δια την διανομήν των αντιτύπων τούτων εις τους

αρμοδίους προς μελέτην και κρίσιν Καθηγητάς και προς απονομήν μετέπειτα του επιδιωκόμενου υπό του ενδιαφερομένου ακαδημαϊκού τίτλου.

4. Η πολυγράφησις και παρ' ημίν η εκτύπωσις συνιστά το τελευταίον πλέον στάδιον της όλης διαδικασίας προς συγγραφήν και προς δημοσίευσιν μιας διατριβής. Το σχετικόν έργον ανατίθεται εις ειδικόν και πεπειραμένον εκδότην (πολυγράφων ή τυπογράφων) δια την συγγραφήν ταύτην, με την εντολήν, όπως δεδομένος αριθμός αντιτύπων περιέχει εις το εξώφυλλον, ότι η διατριβή ενεκρίθη υπό του συγκεκριμένου Ιδρύματος, ως σχετικώς περιγράφεται εις την αρχήν του τρίτου κεφαλαίου της παρούσης μονογραφίας, περί του εξωφύλλου. Πέραν του αριθμού τούτου, δύναται ο ενδιαφερόμενος να παραγγείλη οιονδήποτε πρόσθετον αριθμόν, αντιτύπων, χρήσιμον δια περαιτέρω διανομήν εις βιβλιοπωλεία και τρίτους (βιβλιοθήκας, τύπον, αναγνώστας κ.λ.π.).

Εαν η διατριβή θεωρηθή, ότι είναι πρωτότυπος και συμβάλλει εις την επιστημονικήν πρόοδον, τότε αύτη επιβραβεύεται γενικώς και συντελεί, ώστε ο συγγραφεύς αυτής χαρακτηρισθή ως «δημιουργός γνώσεως» και συνεπώς αντάξιος του επιδιωχθέντος υπ' αυτού ακαδημαϊκού τίτλου. Επί πλέον, τοιουτοτρόπως ούτος αποκτά εμπειρίαν περί την επιστημονικήν έρευναν και την βιβλιογραφικήν χρήσιν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ

- Γραφείου Οικονομικών Ερευνών Ανωτάτης Βι ομηχανικής Σχολής Πειραιώς: Κανονισμός διαδικασίας κατάρτισεως και εγκρίσεως πτυχιακών διατριβών εις την Σχολήν. Περ. Σπουδαί , 1962 -63, σσ. 551-4.
- Ελληνικής Κυβερνήσεως: Διατάγματα 105 του έτους 1948 και 180 του έτους 1958, (περί λειτουργίας του ως άνω Γραφείου), Αθήναι, Εθνικόν Τυπογραφείον. Εφημερίδες Κ υβερνήσεως, 1948 και 1958.
- Κλ .Β. Μπανταλούκα: Εισαγωγή εις την μεθοδολογίαν της οικονομικής έρευνης. Πειραιεύς, Γραφείον Ο.Ε.Α.Β.Σ.Π., 1963.
- Δ.Α. Σιδερής: Σχεδιασμός και παρουσίαση της ιατρικής έρευνας. Αθήνα, Δ. Γιαννακόπουλος, 1984.
- R. Barass: Scientists Must Write; A Guide to Better Writing for Scientists , Engineers, and Students. London, New York, Chapman and Hall. 1978.

- W.G. Campbell: Form and Style in Thesis Writing. Boston, Houghton Mifflin Co., 1962
- M.R. Emberger and M.R. Hall: Scientific Writing. New York, Harcourt, Brace and Co., 1955.
- G.H. Mills and J.A. Walter: Technical Writing. New York, Holt, Rinehart and Winston, 1962.
- K.L. Turbain: A Manual for Writers of Term Papers, Theses and Dissertations. Chicago, Ill., The University of Chicago Press, 1955.